

BOUWBESLUIT

In het Bouwbesluit staat waar een balustrade (vloerafscheiding) moet worden toegepast en hoe deze moet zijn gedetailleerd.

Voor wat de sterkte betreft verwijst het Bouwbesluit naar de NEN 6700 en meer in het bijzonder naar de NEN 6702 (zie ook Normen)

Inleiding

In Nederland is het Bouwproces zo georganiseerd, dat een opdrachtgever enerzijds te maken heeft met een ontwerpende partij, meestal een architect, en anderzijds met een uitvoerende partij, meestal een aannemer.

Zo is de architect verantwoordelijk voor een deugdelijk ontwerp en de aannemer c.q. onderaannemers voor een deugdelijke uitvoering van dat ontwerp.

Een duidelijke scheiding dus van verantwoordelijkheden, die zowel in de UAV-voorwaarden terug te vinden zijn als in het Burgerlijk Wetboek (titel 7.12).

Waarschuwingsplicht

Helemaal consequent is de scheiding tussen ontwerp en uitvoering niet, omdat de aannemer (mede)verantwoordelijk is voor schades als gevolg van grove ontwerpfouten. Dit geldt voor fouten en gebreken in de plannen, tekeningen, berekeningen, bestekken of uitvoeringsvoorschriften.

Verzuimt de aannemer deze te melden, dan kan hij aansprakelijk gesteld worden.

Deze verplichting ligt vast in de wet, het is dus een **wettelijke verplichting**

De waarschuwingsplicht (of meldingsplicht) geldt al tijdens de onderhandelings- c.q. inschrijvingsfase, dus **voordat** de overeenkomst is afgesloten.

Dit leidt tot een aansprakelijkheidsverzwaring aan de kant van de aan- c.q. onderaannemer.

Onderaannemer en/ of leverancier

Onderaannemer en leverancier hebben jegens de opdrachtgever dezelfde verantwoordelijkheden heeft als de aannemer.

De aannemer huurt met een onderaannemer een specialist in en mag verwachten dat hij voor fouten in het ontwerp wordt gewaarschuwd.

Op een onderaannemer rust een zware verantwoordelijkheid omdat van hem mag worden verwacht dat hij specialist is op zijn vakgebied.

Gelijkwaardigheid

Om concurrentievervalsing te voorkomen mag een leverancier in een bestek niet dwingend worden voorgeschreven. Een opdrachtgever of architect mag zijn voorkeur uitspreken als dat gebeurt onder vermelding van de bekende afkorting: of gelijkwaardig (o.g.). Het is een rekbaar begrip.

Bouwbesluit

In oktober 1991 is het Bouwbesluit van kracht geworden; het was de bedoeling om de uniformiteit te bevorderen. Daar is men maar ten dele in geslaagd omdat de tekst van het oude Bouwbesluit is geschreven door juristen.

Door een andere opbouw en structuur is het hernieuwde Bouwbesluit 2003 eenvoudiger, toegankelijker en gebruiksvriendelijker worden. De inhoud zelf is in grote lijnen hetzelfde gebleven maar opbouw en systematiek zijn nieuw.

Kende het oude Bouwbesluit veertien hoofdstukken, het Bouwbesluit 2003 kent er nog maar zeven. De vijf pijlers *veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid* en *milieu* zijn het uitgangspunt gebleven.

Prestatie- eisen (tabellen)

De voorschriften in het Bouwbesluit zijn zo veel mogelijk geformuleerd in prestatie-eisen (tabellen).

Een prestatie-eis (grenswaarde) is een in maten of getallen geconcretiseerd voorschrift, dat is toegespitst op een bepaalde eigenschap van een bouwwerk en dat een te bepalen grenswaarde bevat die ondubbelzinnig kan worden gemeten of berekend.

Een prestatie-eis kent de volgende eigenschappen:

- Het biedt rechtszekerheid en rechtsgelijkheid
- Het is ondubbelzinnig
- Het is bepaalbaar en controleerbaar
- Het moet zo min mogelijk vrijheids- en innovatiebeperkend zijn.

Met, dat een prestatie-eis moet zijn gebaseerd op functionele eisen, wordt bedoeld dat het voorschrift niet alleen de prestatie-eis moet bevatten maar ook de motivering daarvan.

Functionele- eisen (lid 1 van een artikel)

Omdat de kennis niet toereikend is om alle voorschriften in prestatie-eisen te formuleren, zijn een aantal eisen nog geredigeerd in functionele eisen.

Een functionele eis geeft in functionele termen aan, waaraan moet worden voldaan. Soms wordt een indicatie gegeven van het niveau van de grenswaarde, dat in bepaalde gevallen moet worden bereikt. Bepalend is het uiteindelijke oordeel van de gemeente. Het is wel de bedoeling uiteindelijk tot prestatie-eisen voor alle voorschriften te komen.

In het Bouwbesluit is bepaald dat het voldoen aan een prestatie-eis leidt tot het voldoen aan een functionele-eis.

Grenswaarde

Een grenswaarde komt alleen voor bij een prestatie-eis omdat deze in een concrete waarde wordt uitgedrukt.

Model- aansluitvoorwaarden

Om landelijke uniformiteit van technische voorschriften na te streven, wordt in het Bouwbesluit verwezen naar Model- aansluitvoorwaarden.

In deze voorwaarden kunnen weer verwijzingen staan naar NEN-normen.

Deze staan dus niet in het Bouwbesluit maar hebben op deze manier wel een publiekrechtelijke status.

Kwaliteitsverklaringen

Ook kwaliteitsverklaringen kunnen door het Bouwbesluit van kracht worden verklaard. Dit is een door een onafhankelijk instituut afgegeven verklaring, waarin eigenschappen of verwerkingsmethoden van materialen en/of producten zijn vastgelegd.

Behalve producten met een CE-markering, bestaan er drie kwaliteitsverklaringen:

Attesten

- Hierin wordt verklaard dat met een bepaald product een onderdeel van een bouwwerk gemaakt kan worden, dat dan een bepaalde prestatie zal leveren. Het moet drie elementen bevatten: - de prestaties van het product, bouwdeel of systeem, - de technische specificatie van het bouwdeel of het systeem, - de verwerkingsvoorschriften. Een voorbeeld is een KOMO-atteest.
 - Productcertificaten. Deze beschrijven de eigenschappen van een product of een partij zoals die volgens eisen, meetmethodes en procedures zijn vastgelegd, bijvoorbeeld in een NEN-norm.
 - Procescertificaten. Hiermee worden systemen van processen, zoals productie-, verwerkings-, plaatsings- of montage- en reparatieactiviteiten gecertificeerd.
- Voor de laatste twee geldt, dat voortdurende controle van een certificerende instelling plaatsvindt.

Aanvullende regelingen

Naast de voorschriften van het Bouwbesluit kunnen aanvullende regelingen van kracht zijn. Deze kunnen zowel van de gemeente als van de minister afkomstig zijn.

Aanvullende technische voorschriften door gemeenten

Om te voorkomen dat de beoogde uniformiteit van het Bouwbesluit wordt doorbroken, zijn een aantal criteria vastgesteld waaraan gemeenten moeten voldoen. Zo is het gemeenten niet toegestaan langs privaatrechterlijke weg voorwaarden te stellen die ingaan tegen de bedoelingen van het Bouwbesluit en het bouwvergunningstelsel van de Woningwet.

Voorschriften (die in een verordening worden weergegeven) moeten in het belang zijn van de openbare orde, redelijkheid, gezondheid en andere onderwerpen.

Daarnaast gelden nog een aantal criteria, waarvan de belangrijkste is dat ze niet het provinciaal- of rijksbeleid mogen doorkruisen.

Ministeriële regelingen

Het Bouwbesluit kan op onderdelen inhoudelijk worden gewijzigd bij ministeriële regeling. Bepaalde delen van aansluitvoorwaarden of normen kunnen zo niet van toepassing worden verklaard of juist wel. Een voorbeeld is als een NEN-norm wordt vervangen door een Europese norm: NEN-EN.

Gebruiksfuncties

In het Bouwbesluit wordt steeds verwezen naar de tabel met onderstaande 12 gebruiks-functies. De aanvrager van de bouwvergunning dient zelf voor alle gedeelten van een gebouw de functies aan te geven, omdat de functie bepaalt welke bouwtechnische eisen aan constructies en ruimten worden gesteld. En daarmee dus aan balustraden ("afscheidings").

Daarnaast dient de bezettingsgraadklasse te worden opgegeven om nuances in de zwaarte van de voorschriften te kunnen aangeven. Hier komen we verderop terug.

Er zijn twaalf gebruiksfuncties geformuleerd:

- *Woonfunctie*; ruimtes die een woonfunctie hebben zoals een woning, flat en woonwagen.

- *Bijeenkomstfunctie*; ruimtes waar zich veel mensen bevinden zoals een congrescentrum, kerk, cultuur, theater, het aanschouwen van sport, kinderopvang, e.d.
- *Celfunctie*; ruimte waarin mensen worden opgesloten zoals politiecel, gevangenis en een kamer in een tehuis voor dwangverpleging.
- *Gezondheidszorgfunctie*; ruimte waar mensen behandeld en /of verpleegd worden zoals zieken- en verzorgingshuis, inrichting en praktijkruimte van een tandarts.
- *Industriefunctie*; ruimte waar industriële werkzaamheden plaatsvinden of een opslagruimte zoals werkplaats, magazijn, pakhuis en stal van een boerderij.
- *Kantoorfunctie*; ruimte waarin administratieve activiteiten plaats vinden zoals een kantoor van notaris en accountant, een bankgebouw en gemeentehuis.
- *Logiesfunctie*; ruimte voor het bieden van tijdelijk onderdak, ook recreatief zoals de kamers in een hotel, jeugdherberg en pension en zomerhuisje.
- *Onderwijsfunctie*; ruimte waar onderwijs wordt gegeven zoals klaslokalen van een school of collegezalen van een universiteit.
- *Sportfunctie*; ruimte waar sport kan worden bedreven zoals een sporthal, fitnessruimte en zwembad.
- *Winkelfunctie*; ruimte voor het verhandelen van materialen, goederen en diensten zoals een supermarkt, winkel in een winkelcentrum en shop in een tankstation.
- *Overige gebruiksfunctie*; ruimte die niet in de eerste plaats is bedoeld voor het verblijven van mensen en niet onder één van de hierboven genoemde categorieën vallen zoals een parkeergarage en berging.
- *Bouwwerk geen gebouw zijnde*; bouwwerken die geen werk- of woonfunctie hebben zoals een brug, viaduct en tunnel.

Overige termen in het Bouwbesluit

belastingscombinatie: verzameling van belastingen die gelijktijdig kunnen optreden;

bouwconstructie: onderdeel van een bouwwerk dat bestemd is om belasting te dragen;

gebruiksfunctie: de gedeelten van een of meer bouwwerken op een perceel of standplaats, die dezelfde gebruiksbestemming hebben en die tezamen een gebruikseenheid vormen;

nevenfunctie: gebruiksfunctie die ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie;

toegankelijkheidssector: gedeelte van een gebouw dat mede toegankelijk is voor rolstoel-gebruikers;

trappenhuis: verkeersruimte, waarin een trap ligt;

veiligheidstrappenhuis: trappenhuis waardoor een brand- en rookvrije vluchtroute voert en dat in de vluchtrichting uitsluitend kan worden bereikt vanuit een niet-besloten ruimte;

verkeersruimte: ruimte anders dan een ruimte in een verblijfsgebied, een toiletruimte, een badruimte of een technische ruimte, bestemd voor het bereiken van een andere ruimte;

verkeersroute: route die begint bij een toegang van een ruimte, uitsluitend voert over vloeren, trappen of hellingbanen en eindigt bij de toegang van een andere ruimte

vluchtrappenhuis: trappenhuis waardoor een rookvrije vluchtroute voert;

woongebouw: gebouw of een gedeelte, waarin twee of meer woonfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes;

cellengebouw: gebouw of gedeelte van een gebouw, waarin twee of meer celfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes;

logiesgebouw: gebouw of een gedeelte, waarin twee of meer logiesfuncties liggen, die zijn aangewezen op een of meer gemeenschappelijke verkeersroutes.

Bezettingsgraadklasse

Om nuances in de zwaarte van de voorschriften aan te brengen, zijn in de verschillende beoordelingsaspecten bezettingsgraadklassen aangebracht. Deze lopen van 1 t/m 5. De aanvrager van de bouwvergunning geeft aan voor welke klasse de gebruiksfunctie bestemd is.

ARTIKELN

Afd. 2.3 Vloerafscheiding

§ 2.3.1 Nieuwbouw

Art. 2.14

1. Een te bouwen bouwwerk bevat voorzieningen waardoor het van een vloer vallen voldoende wordt voorkomen.
2. Voor zover voor een gebruiksfunctie in tabel 2.14 voorschriften zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan de in het eerste lid gestelde eis voldaan door toepassing van die voorschriften.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op de gebruiksfuncties waarvoor in tabel 2.14 geen voorschrift is aangewezen.

Art. 2.15 Aanwezigheid

1. Een vloer heeft bij een rand een afscheiding als die rand meer dan 1 m hoger ligt dan een aansluitende vloer, het aansluitende terrein of het aansluitende water.
2. Het eerste lid geldt niet ter plaatse van de aansluiting van de vloer aan:
 - a. een trap of
 - b. een hellingbaan.
3. Onverminderd het tweede lid geldt het eerste lid niet voor:
 - a. een rand van een podium,
 - b. een rand van een vloer die aan een bassin grenst,
 - c. een rand van een laadvloer,
 - d. een rand van een perron en
 - e. een met een rand als bedoeld onder **a** tot en met **d**, gelijk te stellen rand van een vloer.

Art. 2.16 Hoogte

1. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft een vanaf de vloer gemeten hoogte van ten minste de in tabel 2.14 aangegeven waarde.
2. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft, in afwijking van het eerste lid, een vanaf de vloer gemeten hoogte van ten minste 1,2 m indien de vloer hoger ligt dan 13 m boven een aangrenzende vloer of boven het aansluitende terrein of het aansluitend water.
3. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft, in afwijking van het eerste en tweede lid, ter plaatse van een al dan niet beweegbaar raam een vanaf de vloer gemeten hoogte van ten minste 0,85 m.
4. Indien de som van de hoogte en de breedte van een horizontaal vlak op die hoogte ten minste 1,1 m is, heeft een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, in

afwijking van het eerste lid, een vanaf de vloer gemeten hoogte van ten minste 0,7 m.

Art. 2.17 Openingen

1. Tussen een scheiding als bedoeld in artikel 2.15, en de vloer is de horizontaal gemeten afstand niet groter dan 0,05 m.
2. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft tot een hoogte van 0,7 m boven de vloer geen openingen met een breedte groter dan de in tabel 2.14 aangegeven waarde.
3. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft geen openingen met een breedte groter dan de in tabel 2.14 aangegeven waarde.
4. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, in een gedeelte van een gebruiksfunctie dat mede bestemd is voor bezoekers, heeft tot een hoogte van 0,7 m boven de vloer geen openingen met een breedte groter dan 0,1 m.

Art. 2.18 Opstapmogelijkheid

1. Een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, heeft, ter voorkoming van het overklauteren, geen opstapmogelijkheden tussen 0,2 m en 0,7 m boven de vloer.
2. In een gedeelte mede bestemd voor bezoekers, heeft een afscheiding als bedoeld in artikel 2.15, ter voorkoming van het overklauteren, geen opstapmogelijkheden tussen 0,2 m en 0,7 m boven de vloer.

Resumé

Een wet is gemaakt door mensen en dus niet feilloos. Er staan fouten in en soms absurde eisen. Er staan ook ronduit onveilige situaties in, die middels aanvullende regels in private contracten zouden moeten worden dichtgetimmerd.

Kortom, de wetgever kan lang niet altijd tegen onveilige situaties optreden; hier ligt dus een belangrijke taak voor ontwerper en adviseur.

Bert Wijbenga

December 2009